

TÁROGATÓ.

Vegyes tartalmu lap.

a gazdasági egyesület, vidéki- és városi nőegylet, s a Szamos-Tisza hát közlönye.

Megjelenik:
Hetenkint egyszer kedden.
Szerkesztői iroda:
Várutca 55-ik szám első emelet.
Kiadó-hivatal
hová a hirdetések és előfizetési pénzek utasítandók: templom-utca 548 sz.

Előfizetési feltételek:
Helyben egészévre 4 ft. félévre 2 ft. negyedévre 1 ft.
Vidékre postán, egészévre 4 ft. 50 kr. félévre 2 ft. 25 kr., negyedévre 1 ft. 13 kr.
Egyes szám ára: 10 ujkr.

Hirdetések ára:
három hasábos petítor egyszeri hirdetésnek csak 5 kr. kétszerinél 4 kr. háromszorinál 3 kr. Bélyegdíj minden beigtatásért 30 kr. A nyilttérben a háromhasábos petítor beigtatási díja 20 kr.

Zombori Gedő
felelős szerkesztő.

Kiadó
Kovács Márton.

ÚT SZATMÁR ÉS A SZATMÁRI HEGY KÖZÖTT.*)

Bár nekünk földmivelés s iparüzlettel foglalkozóknak, nyomása alatt a mostoha idő nehéz sulyának, s e minden oldalról érezhető pangásnak, elég gondot ad saját ügyvitelünk, s tüzhelyünk rendezése: mindazonáltal érezzük ezenkívül a társadalomban el foglalt állásunkból kifolyó kötelességünket is, mely követeli, hogy parányi működési körünkben, közügyeink érdekének is szenteljünk annyi időt, a mennyit arra meggazdálkodni képesek lehetünk.

Kik arra szentelt pályájokon oda hívatják, s kik előtt nagyobb a mező, tágasabb a tér, azok fontosabb állomást foglalhatnak el tevékenységöknek, — részint politikai viszonyaink, részint szellemi művelődésünk, részint anyagi közfontosságú érdekeink kifejlesztése körül: mi tőlünk azonban kik az eke szarvától jövünk pihenni íróasztalunkhoz, elég lesz, ha korlátolt helyzetünkben helyi érdekeinknek igyekeztünk erőnkhez mért lendületet eszközölni. Ugyanezért emelek én szót kizárólag helyi viszonyainkat érdeklőleg.

Nincs állam, nincs nemzet, nincs nép,

*) Kértemek a fő városi lapok, hogy közlekedésünk érdekében írott eme fontos cikket átvenni szíveskedjenek. Szerk.

ha már a művelődésnek csak középszerűségig hatolt is, ki be ne látná azt, miként úgy a szellemi mint az anyagi előhaladásnak, — mely együtt alapja a nagyságnak, egyik fő kulcsa, a közlekedési eszközök elő állítása. Hol hiányzanának ezen eszközök, legyenek azok akár vasúttal, akár hajózással, akár csak egy szerű rendszeres úttal által eszközölhetők: ott a haladás helyett respedés, a virágzás helyett pangás mutatkoznak, s ott fényes jövőre kilátás nem lehet.

Ezeket már kisebb vagy nagyobb államokban, kerületekben vagy vidékekben az élet bizonyította valóknak. Kik képesek magokat összekötni a világ forgalommal, élnek, és élvezik annak előnyeit, kik alig tudnak hatolni a szomszéd piacokig, küszködnek csak és nyomorognak. Szóval az elfoglalt tér minőségéhez mért általában az eredmény is.

Igen jól tudják ezt már minden művelt nemzeteknél, az állam ügyeit vezető kormány férfiak, kik úgy az állam, mint egyes vidékek érdekében, e közlekedési összeköttetést megszerezni, előállítani, s hol ez helyi viszonyokhoz kötve kizárólag nem csak őket illetné, az érdeklettek kellőleg gyámoltani, az állam első szükségének ismerték el. De meggyőződtek ennek fontosságáról minden önérdékeket felfogni és megítélni képes vidékek is, s általában oda igye-

keztek irányozni működésüket, hogy a kellő közlekedési eszközök azon neme, mely erjökhez mérten eszközölhető, bár mi áron megszereztessek, és előállítsák.

Fájdalom érzetének nyilvánításával kell kiemelni, miként Szatmár városa még ez ideig, 32 ezer cat. föld területén, ezen közlekedési eszközök megszerzésénél, keveset haladt előre.

Nincs vasútunk, ez azonban nem ön hibánk, de van reményünk hogy ha a nagy Széchényi által szükségesnek nyilvánított vasút hálózati tervet, még a stratégiai kombinációk is támogatandják, ha állami nagy kincseinknek, a máramarosi aknában nagy bővségben termő sónak vasutoni szállítása, annak a mostani kezelés feletti előnyét számtanilag bizonyítandja be, akkor néhány mértfölddel mi is közelebb fogunk állani a világ forgalombhoz, mint állunk ma.

Nincs gőzhajónk, mert akkor midőn kinálkozott az alkalom annak lendületet szerezni, mi magunkban nem valánk arra elég erősek, — a vidék buzgalma által pedig kiknek érdekek e téren a miénkkel ugyanazonos, nem gyámoltatva: lankadtan vól kénytelen visszavonulni a jó akarat, s visszavonulásával elesett maga az ügy is, — még pedig ki tudja mily hosszú időre.

Keresztül vágja ugyan határunkat a N. Károlytól, Máramarosnak vezetett orszá-

TÁRCA.

Szenyesi Mátyás.*) 1564.

„Kis Hadad csak szarka-fészek,
Jertek onnan jó vitézek!”
Szóla János szép szavával,
Két ezernyi sok hadával.

Bátor harcra ül a várban,
Jó vitézek vigasságban;
„Eljen a harc, éljen, éljen!”
Hangzik lenn a völgy ölében.

Kél a várnagy indulóra,
Száz vitéz ül harci lóra,
Törve vért, törve kardja,
Harc-tusáját mégse hagyja.

Sok vitéz tör egybe rája,
Harci kard van egybe nála;
A kitől a kardot vette,
Holnap holló ül felette.

El nem fogyhat sík fővénye,
Száz meg száz küzd újra véle,
Kis Hadad csak szarka-fészek:
Abba nyomják a vitézek.

Halva fekszik száz vitéze,
Vértől ázva sík fővénye;

*) A hódmező-vásárhelyi önképző „Petőfi társulat” által 1861 őszén pályakoszorúzott ballada.

Másik száz van fenn a várba,
A királyt velők bevárja.

Másik száznak ép a karja,
Másik száz halni akar ma,
„Eljen a harc, éljen, éljen!”
Hangzik a várból keményen.

Bömböl az ágyú, ide szól a hangja,
Szenyesi Mátyás tüzesedve hallja;
„Rajta vitézek csak a falra álljunk,
Szól, az övék lenn, fenn szól a mi ágyúnk!”

Indúl a völgyből sok erős vitéz had,
Győzve erőt vesz, sok ez a nép, rajtad!
„Jöjjön az ellen, megyek én elébe,
Vissza ne fusson remegően félve!”

Csattog a kard már, szakadozva sok vért,
Ontja az ágyú a kebelből a vért,
Harci vitéz sok elesik ma szépen,
Kard a kezében, szerelem szívében.

Mint az oroszlan rohanása bátor,
Rémül a pusztá rendítő szavától,
Várnagy elől fut, szalad a völgy népe:
Hajb, de hiában, maga van már élve.

Ég a tetőzet, oda fulva vannak,
Küzdni diadon kik nemesen fogadtak,
Összeszorulnak rohanó vitézek,
Nem az övék már Hadad, a kis fészek.

Vernék is egyben vasat a lábára,
Két keze kötve nagy erősen hátra,
Védte magát míg a fegyvere állta,
A hogy az eltört, kesereg fogságba.

„Hadadnak bator várnagyát
Hozd el testőr elém!”
Szól a király, János Zsigmond,
Kegy sugárzik szemén.

Jön a várnagy, tekintete
Mint éj fél oly setét,
A vád, hogy meg nem halhatott,
Kinozza kebelét.

Szól a király, dicső király:
„Bátor, derék vezér,
Fogadd kegyelmem és örülj,
Hogy várba nem veszel.”

Légy első nagyjaim között,
Mindegyiknél nagyobb!
Irgyem nézik az urak
A bator várnagyot.

„Uram király, János király!
Vezéred nem leszek,
De mig eremben vér kereng,
Én harcolok veled!”

„Eredj vitéz, derék vitéz!
Becsülöm lelkedet,
Hogy visz mindegyre ellenem,
Ez a nagy érdemed!”

A várnagy ment, és elvonult,
Büszkén vonult tova;
A nagy lelkű király ellen
Nem vitt többé soha.

Szól Ákos.

gos utvonali: de épen azon ponton hol annak előnye által helyi érdekeink legkevésbé vannak képviselve.

Legfontosabb pontja saját területén városunknak a szatmári hegygyeli összeköttetése, — mert azon kívül hogy e 2 ezer lakossággal bíró község területileg és hatóságilag Szatmár városhoz tartozik — és az ott elhelyezett egyetlen közigazgatási hivatalnokon kívül fontosabb telekkönyvi, és más törvénykezési ügyeiben Szatmár városhoz tartozik, — itt van magán gazdálkodásunknak egyik jelentékeny része, — a szőlő, melynek termését mint hogy itten pincéket készíteni nem célszerű, sáros és vizes időjárásakor azonban az utak rosszasága miatt haza szállítani nem lehet: igen gyakran vagyunk kénytelenek kockára tenni, mert a sárt hirtelen fagyás váltván fel, borunk megfagy és tarthatatlanná lesz. De ha haza, hucoliathatjuk is nagy árt kell érte fizetnünk, akkor, mikor j) úton a fuvar alig kerülne valamibe.

De eltérve a magánosokat érdeklő előnyöktől, melyek porszemként a nagy állami gazdasági érdekekben vegyülve, szinte láthatatlanok maradnak ugyan, de azért fontosságokat megtartják: át térek azokra melyek községi vagyonunk kezelése által, az összeköttetési eszközöse után előnyül maradván, nagyobb fontosságúak.

E közlekedés megnyitása, 5 ezer cat. hóltnál nagyobb községi erdő területtel hozna bennünket egyenes összeköttetésbe, melynek rendszeresen száz évi fordára lett felosztása, jelentékeny jövedelem emelkedést biztosítana pénztárunknak, mert egy oldalról, a házi szükséglet fedezésére beszállítandó mennyiség, szinte fele árért szállíthatnánk be, — de más oldalról a helybeni ára a fának tetemesen emelkednék, a szállítási bér esőkkenése által. Pedig e jövedelmi águnk nagy fontosságú, már csak azért is mert a magyarországon hosszú időn keresztül követett rossz erdő gazdálkodás, s illetőleg pusztítás, kilátásba engedni tennünk, hogy a megtakarított erdők, biztos és magas jövedelemre nyújtanak reményt, csak már nehány év múlva is.

Igy midőn közjövödelmünk emelésé-

nek ezen közlekedés elő állítása által jelentékeny alapot szereznénk, s ez által a községi adó terhéből, mely városunkban nem megvetendő mennyiség, egy összevetet leejténénk, még kitűnő hasznót tennénk az állam érdekének is; mert az adózó közönséget a község érdekében meg szaporított jövedelem által, községi terheitől könnyítve, az állam terheinek viselésére, alkalmasabb állapotba helyeznénk.

Midőn azonban e város lakosága e nagyszerű munka teljesítésére, közmunka illetékén felül teljesen képtelen, óhajtanó lenne, ha városunk Tanácsa oly eszközöket kísértene meg, melyek e nagy fontosságú összeköttetés megszerzésére biztos eredményhez juttatnának. Én ha eszmém vizsgálra találva ajánlanék egy útat:

Terjesszen fel kérést a nagy. mélt. m. kir. Helytartó Tanácshoz az iránt, hogy ezen igen fontos összeköttetésnek elő állítására, Szatmár városa 3 évi közmunka erejét oda fordítani kegyesen engedélyezné, hogy így ezen átengedett közmunka erőhöz, még évenként töle kitelhetőleg járulva, a fontos eredményhez azon idő alatt eljuthasson.

Értesítse legalázatosabban a nmlgu. m. k. Helytartó tanácsot az iránt, hogy Szatmár városa a N. Károlytól, Szatmáron át, Múramarosnak vezető országútjában, nem csak jelentékeny kisajátítást eszközölt saját házi pénztárából, hanem abból nagy mennyiségű töltészesi munkát is készített el a nélkül, hogy az iránt beszámítást, vagy kártalanítást kért vagy nyert volna.

Tudassa legmélyebb alázattal azt is, hogy e város már a régi Batiz Vasváriin keresztül vezető országos utvonallal összeköttetés érdekében szinte jelentékeny töltészesi munkát teljesített, mely bár az újabb intézkedések folytán, — mint az állam részére fel nem használt, — előnyként be nem számítható, de azért e városnak tetemes költségekbe került.

Ha érintetlen hagyná is már a Szamos szabályozás érdekében Szatmár város által eszközölt, ugyan csak jelentékeny összegre rugó, s senki által meg nem térített kisajátítási költségeket, és több más oly kiadásokat melyek beszámítási igényre nyit-

hatnak alapot, úgy hiszem hogy az elmondottak nem lesznek méltalmon kivültek.

De meg is vagyok győződve arról hogy országos főkörmányszékünk, minden beszámítás nélkül is, — ismerve fontosságát egy hatósági terület összeköttetési szükségességének, — nem fogja megtagadni tőlünk a gyámolítást akkor, mikor már annak az ország minden részében érvényt szerezni, kegyes intézkedésiben szükségesnek ismerte el.

Boros Bálint.

Egy eszme a Cseléd javítás körül.

Hogy jelenleg nagyon nehéz napokat élünk úgy hiszem senki sem fogja tagadni, a ki csak maga fáradsága és véres verejtéke után eszi mindennapi kenyerét; — s hogy ezen nyomasztó helyzetnek nem csak a politikai vibrációk, sem pedig a pénzek, eddig tén soha nem észlelt hiánya az oka, azt magyarázni úgy hiszem több mint felesleges.

A társadalom szükségai, kívánalmai ki elégtetésére, millió tényezők munkálnak közre; mint a pókháló szálat fonódnak össze az emberi érdekek, s míg az egyik a másiknak szolgálatot tesz, a jutalom, vagy jobban ki fejezve a munka díjazása soha sem maradhat el.

A mai társadalom valódi óriási szövege a követelés és kielégítésnek. És bárki, mélyedjen bár mi tárgy felett gondolatokba — maga elől az előbb ki mondott eszmét ne tévessze? Valszhatlan olyan következtetésekre olyan eredményekre fog jutni kivált ha a realitás útjára tér az ábrándok régióiból, melyek a tárgynak tökéletes mélységét, s tiszta alapját tüntetik fel a szemlélődő — előtt.

Nem veszi rossz neven az olvasó, midőn a dolognak ilyen nagy ouverturát kerékettem, de a szóban lévő tárgy nagy léte követelése ezt.

Azon számos bajaink között, melyekbenünket minden felől — mint habok a tenger sziklát ostromolnak, tagadhatlanul

EGY KIRÁNDULÁS GÖZHAJÓ.

Beszély.

Ch. Dickens után angolból fordítá. V.

Noakes Percival úr jogász volt, ki a Grayisim utca egyik háza negyedik emeletében lakott, honnan egész terjedelmében láthatta a kerteket és szokásos látogatói aefira pesztonkákat és a városi levegőben fel-nőt gyermekeket zárjel forma lábakkal. Noakes Percival úr azon emberek sorába tartozott, kiket az életben áldott jó fiúknak szoktak nevezni; nagyon sok ösmerőse volt és ritkán ebédelt a maga költségén; az apákkal politizált, a mamák hiúságát legyezte, a leányoknak udvarolt, a fiúkkal együtt mulatott és a legfiatalabb családtagokkal játszott. Épen úgy mint helynéküli inasok (a tökéletesség mintaképei) hirdetésekben ajánlkozni szoktak, ő is „kész volt minden szolgálatra.”

Ha valamely öreg asszonyság, kinek fia Indiában volt, egy bált adott, bizonyosan Noakes Percival úr volt a rendező; ha egy fiatal leány titkos házasságra lépett Noakes P. úr volt a vőfély; ha egy fiatal nő férjét egy virágzó Chérubimmal ajándékozta meg Noakes Percival úr vagy keresztapa vagy keresztapa helyettes volt s vegre ha valamelyik barátja rokonai közül akárci meghalt, Noakes P. úr minden bizonnyal a második gyászkoosiban volt látható, fehér zsebkendővel dörzsölvén szemét, mintha szíve mélyéből siratná a boldogultat. Könnyen képzelhető, hogy ily számos teendő egy kevésse hátráltatta Noakes Percival úr jogtanulmányait; ő ezen ténnyről tökéletesen meg lévén győződve, érezt megfontolás után, elhatározta, hogy nem tanul többé, és szándékához a legdieséretreméltóbb módon hű is maradt. Nappali szobája furesa chaos volt; vivő kesztyűk, torzképek, vivókardok, meghívási jegyek, lapdák, rajzok gommi és ötven más ily különös cikk hevert ott a legnagyobb rendtelenségben. Ő maga mindig mások számára dolgozott, vagy társas mulatságot tervezgetett, amikédvenc eszméje volt, arról mindig bánulatos sebes-séggel beszélt, csinosan ültözködött, sokat tartott magáról és huszonnyolc éves volt. „Gyönyörű gondolat, lelkeire mondom!” monda magában Noakes ur, reggeli közben, visszaemlékezvén egy asszonyságnál, kinek házában a mult estvét töltötte, szó volt — „felséges gon-

dolat” — — „Stubbsné!” kiálta a jogász emellett hangon.

„Paranesoljon, uram, válassza a piszkos, tűz-zesképű öreg asszony, ki egy hányó lapáttal a hálózobából jött (ez volt az ügyvezett mosóné). Ah, Stubbsné, el fogok menni — ha ez a szabó megint jönne, mondhatja, hogy elutaztam és csak két hét múlva jövök vissza, s ha az a cipész találna jönni, mondja meg hogy elvesztettem a cimrátát, különben már odaküldtem volna azt a csekélységet — el ne felejtse leírni; ha Hardy úr jön — ösmeri Hardy urat? „A tréfás úr az, kérem?” Igen a tréfás úr ha jön, mondja meg neki, hogy Tauntonné asszonysághoz mentem kirándulásra végett, igen uram. És ha valami ember jön egy gözhajó végett, hogy itt legyen ma délután pontban öt órakor. „Jólvan uram.” Noakes P. ur kikefélt a kalapját, selyemzsebkendőjével leverte a morzsákat kimondhatatlanjáról és haját ujjával előre simítva, Tauntonné asszonysághoz indult, ki leányaival a Great Marlborough utca egyik házában felsőrészt foglalta el. Elég jó kinézésű, körülbelül ötven éves asszony volt, óriás testtel és gyermekésszel, életének egyedüli célja, mint látszott csak az volt, hogy mulatságot és időtöltést keresen; leányait, kik ép oly könnyelműek valának, mint ő maga, tulzásig szerette. Általános öröm kiáltás hallatszott, mikor Noakes P. úr belépett, ki is a szokott köszönetek után, a női dolgozó asztal mellé, egy karszékbe veté magát, egy rendes és elismert háziúrát nyugalmával. Tauntonné asszonyság egy csinos főkötő díszítésével foglalatokodott, melyre nagyszerű, kirívó színű esokrokat rakott, a hova csak juthatott; Taunton Emília kisasszony, egy órapárnát varrt és Zsófia kisasszony a zongoránál ült, egy új dalt énekelve, melynek szövegét egy fiatal vámtiszt, vagy más ép oly érdekes műkedvelő írta. Jó szívű ember, mondá Tauntonné az udvarias Percivalhoz, igazán jó lélek! bizonyosan a gözhajó kirándulás végett jött, Magam is úgy gondolnám felele Noakes úr, győzelmes mosolylyal. Jöjjenek ide, kisasszonyaim, és elmondok mindent; Emília és Zsófia kisasszonyok azon ballét — lépéssel mentek az asztalhoz, melyet némely fiatal hölgy oly igézőnek vél — félig ugrás és félig gyalog lépés, úgy hiszem folytatá Noakes P. úr legjobb lesz egy tíz tagból álló választmányt kinevezni, mely minden cenzúrára és kiállítás-

ról gondoskodand; azután még azt indítványozom, hogy eza tíz férfiú a költségeket is fizetné. „Pompás, igazán!” mondá Tauntonné ki a prorogramm ezen részével nagyon meg volt elégedve.

Azután a tervem az, hogy mindegyik a tíz közül öt vendéget hívhat meg; az én szállásomban gyűlést tartand a választmány és akkor a vendégek neveit is meg kell mondani; a választmány minden tagjának jogában lesz, szavazás közben, akármelyik kimondott névre fekete golyót lökni és egy fekete golyóval ez a vendég ki lesz zárva; úgy reményelem, egy kedves társaságot gyűjthetünk össze!

„Mily ügyes rendező ön szakítá félbe Tauntonné; gyönyörű lesz, mondá a bájos Emília sohase láttam kiálta Zsófia, Igen úgy gondolom jó lesz, felele Noakes úr, ki most egészen elemében volt úgy gondolom, jó lesz; azután, tudják, lemegyünk a Norélig és vissza, jó hideg ebédre már előre terítünk a hajótermébe, hogy zavar nélkül legyen meg mindena villás reggelit a hajó fedélzetén fogjuk venni ezeken; a kis hogyhijákban, melyek úgy néznek ki mint thea kertek; egy gözhajót bérelünk csak a mi társaságunk számára, zenebandát is fogadunk, a hajófedelét bekrétáztatjuk, hogy egész nap négyest táncolhassunk — a zene kedvelőket, kik a társaságban lesznek, felszólítjuk, hogy szerencsétlenségnek előadásokkal és — és egészben véve úgy hiszem, pompás napot fogunk tölteni.”

Ezen rendezés a legnagyobb lelkesedéssel fogadtatott, Tauntonné, Emília és Zsófia nem győzték eléggé dicsérni. Igaz mondja meg Percy, szóla Tsuntonné, ki lesz az a tíz férfiú? Oh számtalan fiatal ösmerék kinek ezen terv nagyon tetszeni fog felele Noakes Percyval, természetesen ott lesz — Harady úr szakítá félbe a cseléd, egy látogatás: bejelentve, Sónia és Emília kisasszonyok hamar a legérdekesebb állásba helyezték magukat, melyet oly rövid idő alatt találni lehetett. Hogy vannak kérdező egy kövér, körülbelül negyven éves uri ember, ki az ajtóban megállott, mint egy ügyetlen Harlequin.

(Folytatása következik.)

egyik nevezetesebb helyen a cselédrend-
szer kirívó hiányossága áll, s ezt éppen
nekünk falusi gazdáknak kell legterhesebben
érezniük, kiket az elemi csapások ezreire
kívül a Grundsteuer drás sulya nyom.

Mert nincs állam Európában, hol a föld-
adó a kereset és mellék adókkal oly arány-
ban legyen mint ez Austriába van.

S e ferde arányú földadóhoz még rossz
cseléd!

Ki ne unná meg, ha nem is az életet,
de legalább a gazdálkodást.

Azonban ha az emberi ész — után-
gondolkodással, csak nem minden bajnak
tudóvszert kigondolni, sajnálatos lenne, ha
p a cseléd rendszer volna az, mely-
nek orvoslására gyógyírt nem találunk?

Történet ugyan a Bach rendszer alatt
is e tekintetben intézkedés patens útján
melynek ugyan maradandó emléke csak is
az elkoptatott cseléd könyvekben él már.

A mi ugyan e cseléd rendtartás
elméleti oldalát illeti, az valóban a huma-
nitás nálunk, viszonyainkhoz nem alkalmaz-
ható, „non plus ultra”ja volt, de a praxis
is meg mutatá, hogy biz az Bécs bureau-
inak egyikében gvarilag készítettett.

Azonban, nemely e vidékek jó cselédei
vannak; hogy van az hogy tul a Dunán a cse-
lédek rosszszaságáról panaszkodni nem hal-
lunk? hogy van az hogy az alföldön ara-
táskor a béres nappal buzát kaszál, éjjel pe-
dig folyton hordja össze az életet, s ilyen
meg feszített hangya szorgalom ilyen gyil-
koló 2—3 heti munka után, egy rossz szó-
ki nem jó ajakán, míg nálunk, csak egy-
szer ne kapjon inyére való reggelit, már
egy egész napi kelletlen munkája el vészett.

Hogy mind ez nemcsak a nép nevelés
hiányosságában rejlik, uraim némi részben
gazdáink, bánásmódjában is arról meg va-
gyok győződve.

A mi általánosságban már több helyen
meg volt írva, a cseléd javítás érdekében
az nálunk nézeteink szerint nem jöhet mind
alkalmazásba.

A gazdasági egyletek által ki tűzött
cseléd díjjak híre nem sóvároghat be a nagy
tejedelmű cseléd testület leg alsóbb réte-
gébe.

1-ör Mert igen kevés figyelmes gaz-
dánk az, a ki gazdasági gyűléseinket vagy
kiállításunkat meg látogatná, s ha meg lá-
togatja is, ritkán van türelme, vagy inkább
jobban el van foglalva ügyeivel mint sem,
hogy ideje maradjon cselédjének tudomásá-
ra juttatni, miként ha jól viseli magát, bi-
zonyos jutalomra tarthat számot a gazdasá-
gi egyesület részéről.

2-ör A gazdasági egyesület részéről sincs
tudtommal körözve a helységeken, a nél-
kül pedig az egész intézkedés igen egy ól-
dalú egy részről. — más részről pedig kön-
nyen monopoliummá válhat élelmes ember
kezeben.

De végre szerény nézetem szerint ná-
lunk még egy általában nem vezet célhoz,
nem mondom hogy 5 év múlva nem, akkor
is csak a nép neveléssel karon fogva ha-
ladva.

Nálunk gyökeres kúra szükségeltetik.
Olyan drasztikus szer, mely ugyan ártani
ne ártson, de gyógyító hatása okvetetlen-
ül legyen.

Nálunk hol a cseléd szüntelen elha-
gyással fenyegeti a gazdát, s hol oly ne-
hezen lehet cselédet kapni, mert elég zsel-
lér ház, elég a felébe kivehető tavasz föld,
s nyáron át minden bokorszállást
ad, s hol a megszőkött cseléd előkerítése,
több gonddal és költséggel jár, mint men-
nyi hasznot a cseléd éven át tehet:

Ott én legjobbnak látánám a sok ide
nem tartozó cseléd javító eszközök között,
hogy a cseléd szegődési idő a me-
gyében általánosan az évnék 1-ső

januárius napjára lenne ki eszközözendő.

Ha valaki elnevetné talán magát e
meg nem fogható csekélység felett, annak
e következőkben el sorolandom, hogy mily
nagy sulyt fektetek éi épen e szegődési
időre, s mily nagy általános hasznát
látánám én, ha a szokásos sz. György és
sz. Mihály szegődési idők 1-ső januárussal
cseréltetnének fel:

Mintán cselédnaptink még nem áll
azon fokán a művelődésnek hogy reá szelle-
mleg vagy erkössileg oly hatás lenne gya-
korolható, mely az eddigi útról őt el térít-
ve, egy könnyebben hajlítható engedelmesebb
hűségesebb cseléd testületet állítana elő, —
nagyon természetesen politikai kényszerek
után kell látunk, mely őt a gazdának
használhatóbb segédjévé alakítsa át.

A physikai kényszerek alatt azonban
ez uttal ne botot értsen a szíves olvasó.
Van abban a közmondásba valami, hogy
„nyáron által minden bokor szállást ad” s
hogy télen bizony csak jobban szeretünk a
kandalló mellett maradni.

Udvari Barna.

(Folyt. követ.)

Szatmár május végén 1865.

A KÖVEZET-VÁM SZEDÉSE KÖRÜLI VISSZA ÉLÉS.

Az alárt rendszabály bármely ügyelnél korláto-
zója és elhárítója tartozik lenni a jogtalan visszaélések-
nek s az ezekből rendszeren következni szokott kelle-
metlenségeknek. Azt tudom, hogy a kövezetvám men-
nyisége részletesen előírva és kihirdetve van. Erről nem
szólok. Azonban a kezelés körüli szabály ellenes tör-
vénytelen eljárást személyesen tapasztalva, kénytelen
vagyok többek általi felkérés folytán itt a nyilvánosság
terén az illető hatóság figyelmét a következőkre föl-
hívni.

Ugyanis a kövezeti vám kihirdetésében nincs meg
határozva a kövezeti vámjegy érvényességének hatá-
rdeje s ezt az illető hasznabérlő fölhasználva gyakran
megtörtént s történni ma is, hogy ugyanazon napon
ugyanazon vidéki egyén kétszer kényszerítetik vámfizet-
ésre jegye fölmutatása dacára is. Nevezetesen a kö-
zelvidékiek a város határára jöven szántani, kora reggel
a városbéli kimenetkor jegyet váltottak, s ugyanazon
nap alkonyán újabb vám fizetés nélkül nem bocsátta-
tak be a sorompón, és ekép 24 óra előtt kétféhen fi-
zetették illetéktelenül a vámt, holott más oly helyeken
mindenütt hol kövezet — vagy burkolatvám létezik, a
városbéli kimenet alkalmával az idegen soha még csak
meg sem szólítatik, mert feltételeztetik, hogy a beme-
ti vámt egyik vagy másik számú vámhivatalnál befizet-
te miután ezt ki nem kerülheti. Legközelebb hozzánk
ilyen Debrecen városának a burkolatvám körüli eljárása.
Bemegy az idegen heti vagy országos vásárra. Eltölt a
városban két három vagy több napot is, eltávozáskor
soha senki tőle vámt nem követel. Fájdalom
hogy ez nálunk másként áll. Sőt mi több, ha a Lázár
utcai sorompó előtt de kívül a tűzi fa szállító szekerek
a téglaszinbe mennek — bár nem lépnek belől a so-
rompón, még is megfizetetik a fuvarosokkal a köve-
zetvámot.

Továbbá miért nincs meghatározva hogy a város-
ban letelepült de igavonó marhákkal nem bíró lakosok
vám nélkül munkálathatják földjeiket még az idegenek
által is? Hiszen ily rendszer mellett az ilyen gazdák
veszteséget szenvednek, mert a vám miatt a földmive-
lés költsége fölemelkedett, belévén számítva ezen ez
ideig ismeretlen adóteher is.

Nem vagyunk a kövezeti vám ellenségei, mert ez
városunk előhaladását szepítését a lakosok újabb terhe-
lése nélkül segíti elő, van nekünk így is elég községi
adónk. Más részről a vidékieket se idegenítsük el tőlünk,
mert vannak ezekkel közös érdekeink, közös szükségö-
ink, egymást nem nélkülözhetjük. Tartson tehát a ha-
tóság szigorú ellenőrködést, tegye meg a szükséges inté-
zkedéseket, hogy az elsorolt panaszok mielőbb meg-
szünhessenek.

Sz.

LEVELEZÉS

Gömörmegye, april 23. 1865.

Igen tisztelt Szerkesztő úr!

Folytak az élet napjai csendesesen, mint a patak,
melynek minden pillanatban út meg új akadályon kell
átküzdenie. A gát, az akadály megvan, de azért élünk,
azért mi viseljük a győzelem diadonáját.

A természeti hideg éjjelkeket fősűges tavaszi nap-
palokkövetik; vidékünkön a növényzet fejlődését gátol-
ják a hideg éjszakák. Vajha a honfűi nemes érzelmek

s törekvések tenyésztő nappalát ne ellensúlyozzák ellen-
szenves gondolkodás módok rideg éjszakái!

Vidékekünkön az adóexecutió újra háborgatja a
népközsegeket háborgatja mondom, mert mint Putnokon,
rakonczátlán magaviselete által, csak a szeretélenséget,
viszályt s meghasonlást idézi elő. Putnokon intelligens
egyéneket, nemesak, hanem köztisztviselőket állókat bán-
talmaztak gorombán az executiós katonák! a nélkül
hogy okuk lett volna a bánásmódra. Eddig semmi
törvényes következtése nincs, hanem reméljük, hogy
később a katonai hatóság intézkedni fog legalább az ily
esetek megakadályozásában.

Nálunk mind az élet mind a marhakereskedés
esökkent, nem tudni mi okból mert a mult terméket-
len évből következtetve az életnek tetemesebb árt, s
az elűhögött marhavészéből itélve a marhára nézve
nagyobb kelendőseget reméltünk.

A rég eltűnt s nagyvészben kivándorolt ezüst ha-
tosok, jelenben tíz új krajcárosok, kezdenek forgalomba
jönni, lehet eleget látni, sőt agió nélkül hozzájuk is
jutni.

Rozsnyómegei áldozár, s ragályi k. plebános
Schnitz (Mintai) József, „Falusi beszélgetések” című köny-
vet adott ki, mely e napokban került ki sajtó alól, a
közép okulására. Tartalmát 114 lapon jeles korszerű
eszmék teszik, mint: Iskola. Iskoláztatás. Vasárnapi is-
kola. Építkezés. Tűzjelenti biztosítás. Föld-réttagosítás.
A nőnem szép lelki tulajdonai. Mezei kártétel. Szegény
állapot. Széchenyi István. Halotttör. sat. Nyomatott
Rozsnyón 1863. özy, Killyén Jánosnéál. Méltóasszók
e könyvet, mint hasznost s célszerűt, a Tárgutatóban
ajánlani. Minelyt lehet ismertetőül egy példányt külden
fokok.

Mivel jó nyarunk készül egy szívvel lélekkel éne-
keljük e nagy nemzeti himnust:

Isten áldd meg a Magyarot
Jó kedvvel s bőséggel sat.

K.

HELYBELI HIREK.

— Zomborí Gedő, tanár e lapok
szerkesztője e napokban maj 31-ikén vezet-
te oltárhoz a felsőbb osztályuprot. növelde
vezérét Benedikty Hermint.

© Sajnálattal tudatjuk, hogy a visz-
nyok ott állanak, hogy Dr. Heiszler
József pataki hittanár nem fogja elfoglal-
ni ref. lelkészi állomását — megbántottnak
érezvén magát gyáván álnevek alatt magyar
jellemet bemocskoló nyomorult névtelen le-
velek által, melyek fenyegető tartalommal
keresték fel békés s. pataki lakában. A ref.
egyház erélyes lépéseket tesz kitudni azon
jellemtelenekeket, kik így okoznak kárt a köz-
ügynek — szegénybűnyeget útve városunk
és egyházaink tiszta jellemére.

© Örvendünk, hogy a minap hirdeté-
seink közül szerkesztőségünk akaratan kívül
kimaradt — nőegyleti majális oly szépen
sikerült, bizonyosságául, hogy menyi nemes ér-
deket fűztünk e nemes egylet működéséhez.

© Maj 28-ikán tartá Gr. András y
György országbíró ő exciája székfoglalá-
sát a magyar curia termében.

© Berenczey Kovács Agoston úr
megyénk administratorává kineveztetett.

© Deák Ferencet Zalában sógorá-
nál rablók támadták meg; őt nem bántal-
mazták csak pénzt vették el, melyet maga
ajánlott fel, hogy sógorát ne ütlegejlék.

© Az elemek folyton dülnek! Közelebb-
ről Csenger Ujfaluban, Tyukodon, K. Namény-
ban dühöngtek a lángok. Az özsves tűz kár
ez évben mintegy 300 ezer forint.

© Állanéletünk felett is mindig ko-
morabb az ég; magány levélből olvastuk,
hogy mind a két Kancellár lemondani ké-
szül.

© A jobb érzelmű románok Erdély-
ben jószágot vásárolnak s magukat követ-
ségre jelöltetik.

© A vidéken a marhák a mételetör-
(gratiola insuccubta) falkánként hullanak.

© Az osztrák ezüst pénzek verésében
jövő évben változás történik. Ó Felsége
areképét változtatva fogják rájok nyomni.

© Hazánk különböző vidékein a jég
megkezdé pusztító dulasát. Közegen, Ver-
senyen, Kis Zomborban, Oroszlánoson,
N. Kikindán, Szőregen, Szántón és N. Szom-

baton voltak eddigelé tetemes jégverések.
 Az osztrák államadósságok nagyságát így adják elő a prágai „Polielk“ után a bécsi lapok: Nem rég annak tanúi voltunk, midőn egy földmives az államadósság nagyságát a következő fogalom által határozta meg egyik barátjának: „Gondold meg — ugymond — hogy Krisztus születése óta 1863 év és 4 1/3 hó telt el. Egy órát 60 percre, 1 napot 24 órára és egy évet 365 napra számítva, bizony sok perc telt el Krisztus születése óta! Hanem az osztrák államadósság forintokban számítva, mégis háromszor oly nagy, mint e percek összege.“ Eleinte e számítás lehetetlennek látszik, pedig úgy van, mert Krisztus születése óta csak 978,816,600 perc telt el az osztrák államadósság 3,000,000,000 fira rug.

NYILTTÉR.

A Bikszádi fürdőt Báró Radák Istvánné a nagysága fölépítvén, az jelen év május 1-től közhatalomra megnyitott.

Az 1860-ik évben Molnár János vegyész ur, és a kir. magyar természettudományi tarsulat választmányi tagja által végre vitt vegybenítés alkalmával kint: „hogy a bikszádi ásványvizek az iblányi tartalmú sós, égvényes savanyúvizek csoportozatához tartoznak és hogy a kén-savas sók hiánya és borsavas-natron tartalma miatt kiltűnek.“

A fürdő eddigis Szatmár- és a szomszéd-megyék kedvenc helye volt, hol számtalanok találtak hathatos gyógyszert, most újra születve szerényen lép a küzd-terre.

Jelenleg az urasági lakon kívül 35 szoba áll a tisztelt vendégek rendelkezésére.

Gondoskodva van: hogy ha esős idő állana be, sétára tágas folyások használathasanak.

Egészségi tekintetből elvan látva fürdő orvossal.

Az étkezés vagy vendéglőben, vagy szabadkonyhákban főzetés által történik

Rend és tisztaság szigorral kezeltek
 Tájékozás tekintetéből az árszabályok több helyen ki vannak téve.
 Vizraktárak Szatmáron: Kovács Márton, Losonezi, Vallon és André uraknál.

M. ricz Sándor,
 Bikszádi fürdő igazgatója,

Kölcsei szobcrra
 tett adakozások kimutatása.

39. Szekeres Ferenc. T.-Bces	1
40. Mándy Ferenc	2
41. Doby Ferenc. T.-Ujlak	1
42. Schinlosky János	1
43. Gyöngyösi György	1
44. Fried A.	1
45. Soltész János	1
46. Bukany József	1
47. Illyés Bálint	1
48. Gecző Gedeon	2
49. Asztalos-Céh	20
50. Szatmári Sámuelné	3

I R O D A L O M.

LEHÓCKI JÁNOS könyvkereskedésében található könyvek jegyzéke.

Árak új pénzben.

Jósika Miklós, A két mostoha, történelmi regény.	2 kötet	2 ft. — kr.
Paul de Kock, Feleség, férj és szerető. Regény	2 kötet.	2 ft. — kr.
Choublanc úr ki nejét keresi	—	1 ft. — kr.
P. Thewrewk Emil, Jóska, Költemények 2 ft. 20 kr.	—	—
Pados János. Úti jegyzetek, Levelekben 1 ft. 50 k.	—	—
Kulifay Ede. Szentelt koszorú Költemény füzer.	—	—
Kiadta Garay Alajos	—	ft. 40 kr.
Ij, Kun Pál. Persa tanulmányok	—	ft. 20 kr.
Rosty Zsigmond, A közös ügyek és egyedüli alkotmány szerű kézzeltetésük	—	ft. 80 kr.
Zlamál Vilmos Dr. A marhavész s annak oltása 80 k.	—	—
István Bácsi, Úgyes Mari a kis Konyha kertészné, vagyis alapos oktatás a zöldség természetben	—	50 kr.

ÜZLET.

Szatmár, május 27-én tartott heti vásárra behozott terményárak következők: Tisztabuza 7 ft. 20 kr. 8 ft. Kétszeres 5 ft. 40 kr. 5 ft. kr. Rozs 4 ft. 40 kr. Árpa 4 ft. 20 kr. Zab 3 ft. 80 kr. 4 ft. Tengeri Kása 11—10 ft. 20. Főzelékek 7 ft. 20 kr. 6 fr. 30 kr. Krumpli 2 ft. 40—20 kr. Asszuszilva 8—6 ft.

SZÍNHÁZ.

Két szépen sikerült és hatásos mű előadása áll bírálóink alatt. Hétfőn maj. „a párizsi vakleány“ máj. 30-ikán az „akasztó“ — egy rémregény hatásosan szép, de drámai tökélyvel nem bíró kivonattal színészeink oly átgondoltan, anynyi szorgalommal és kedvvel játszották, hogy nehéz pénzviszonyaink dacára közönségünk méltánylata nyilatkoznok.

A nagyobb szerepek személyitőit említjük meg: Kócsi sovszkiné játékában sok a művészi nyugodtság, s hanghordozása szép, ha bár a hatásból sokat elvesz a tújas kiejtés; Gerőné is szép szinpadí alak, hangja szépen eseng a szívhez, csak azt kérjük, hogy arcán többet beszéljenek a vonások. Már Julesa a közelebbi időkben bámulandó haladást tett, csak hangváltoztatására — mely az érzelmek gyengédebb vissza adásaiban gyakran válik síróvá — fordítson több figyelmet; Bokodi sok oldalú színész, helyes fel fogással játszik; Deézsi még mindig a régi erőteljes gazdagsággal, művészi nyugodtsággal személyit, s Csaby szép hangja, jó szinpadí alakja most már minket is fényes jövőjéről biztosít, ha szép tehetségét szorgalomnak adja, szavaljon lassabban, több melegséggel és nagyobb nyugodtsággal; Gerőt egyszer mint Papillont látuk szerepkörében, jól személyitett és nem tulozott, Morettója gyenge volt.

Sajnáljuk, hogy művészetpártoló vidékünk még e szorgalmas társulat előadásában nem részesült, s megvényk értelmiségének figyelmét e jeles szereplőkre annál is inkább felhívjuk, mert reményünk biztos, hogy midőn mi pártolásával gyengébb társulatokat is emelt, most nem fogja megtagadni gyámolítását Thalia avatottabbjaitól.

H I R D E T É S E K.

Néhai Nagy Mihály úr városi polgármester hagyatékához tartozó 2241 és 2248 hely rajzi számok alatti, és a hegyi út mentében elnyúló úgy az Amani útra véggel járó szántó földek, és a Csernát szeg aljában fekvő szántó föld f. évi junius 22-ik mint első, és junius 6-ik mint második határ napok dél előtti óráin a helyszínén tartandó nyilvános árverezés mellett el fog-nak adatni, az árverési kedvező felételek, mint a becs ár is, árva bizotmányi helyiségben addig is megtekinthetők.

Kelt Szatmár május 28-kán 1863.

Árvabizotmány által.

1-5

Néhai Csernel Károly Csüdtömégéhez tartozó s 6-ik számú hiteltelek könyvben álló mint egy 150 hólodat, 1200 □ ölével számítva levő szántó és kaszálló földek, az ahoz tartozó belső-ségek és épületekkel együtt a jövő junius hó 11-én Szatmár várossában. a Károlyi háznál, nyilvános árverelés útján, e folyó 1863-ik és september hó 20-kétől a jövő 1864-ik év september 20-káig egy évre haszonbérben ki fognak adatni.

Az árverési föltételek; Nagy Károly tömeg gondnoknál Udvariban addig is meg tekinthetők, zárt ajánlatnok is elfogadtatnak.

Kelt Udvariban május 22-én 1863

K. NAGY KÁROLY,
tömeg gondnok.

1-2

Alantírott tisztelettel tudatja a n. é. t. c. közözséggel, hogy az

Első magyar általános

BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁGNÁL

eszközöl biztosításokat tűz és jég ellen, úgy szintén az ember életére is.

A biztosítás ez utóbbi ágára vonatkozó felvilágosításokat, a szíves jelentkezőknek készséggel íd.

2-3

JURÁCSKÓ DÁNIEL.

136/1863.

Árverési Hirdetés.

A szatmármegyei telek könyvi törvényszék közhírré tétetik, miszerint Almási László kérelmére a néhai Tamási Bertalan hagyatékához tartozó, s a Batizi 143 számú telekjegyzőkönyvben felvett 830 fra becsült birtoknak árverés útján eladatásáta 1863. évi Junius 15-ik és julius 16-ik napjainak reggeli 10 órái a helyszínére határidőül kítűzetett oly formán, hogy ha a becs érték az első árverésen meg nem ígértetnek, a másodikon a birtok becsértéken alól is elfog adatni; az árverési feltételek Rajkovits Ferdinánd kiküldött vegrehajtó fő szolgabó meg tekintetők.

Kelt Nagy Károlyba a megyei törvényszék, mint telek könyvi hatóság 1863, aprilis 23-án tartott üléséből.

Telek könyvi kiadó helyett:

Lipnitzky József,
telek könyv vezető.

3-3

Hirdetmény.

HercegImre szatmári lakos s felperes részére, Mező Sándor tiszta kóródi lakostól a megírt 220 ft. 50 kr. s járulékaí erejéig lefoglalt s 400 o. é. ftra becsült s a tiszakóródi 72 sz. telek jegyzőkönyvbe felvett öszves birtoknak árverés útján eladására folyó 1863 évi junius 9 és esetleg julius 9-ik napjának reggeli 10 órája a helyszínére kítűzetnek oly jormán hogy akkor ha a becsérték az első árverésen meg nem ígértetnek, a másodikon a birtok a becsértéken alól is el fog adatni, az árverési feltételek Ács Antal szolgabíró urnak mint végrehajtónál megtekinthetők.

Kelt Nagy Károlyban a megyei törvényszék mint t. könyvi hatóságnak 1863 évi april 23-án tartott ülésből.

3-3

Kurovsky Ferenc, tkönyvi kiadó.

Hirdetmény.

Szatmáron a fapiacon lévő 1001. sz. jó 4 szobával, istálló, pince s minden mellék épületekkel, kertel ellát ott házastelek szabad kézből eladó. Értekezhetn, a helybéli P osta hivatalnál.